

Ата-аналарға арналған консультация

«Балалардың эмоциялық-коммуникативтік саласын қалыптастыру: үй жағдайында жұмыс істеудің формалары мен әдістері»

Педагог-психолог: Титаренко Ю.А.

Музыкалық ритмика педагогы: Тюрина С.В.

Баланың жеке басын қалыптастыруда эмоционалды сала шешуші рөл атқарады. Бұл қарым-қатынастың сәттілігіне, өзін және айналасындағыларды түсіну, қарым-қатынас орнату және қиындықтарды жеңу қабілетіне әсер етеді. Ата - аналар үшін эмоциялар мен жағымды өзара әрекеттесу туралы хабардар болу үшін жағдай жасай отырып, мектеп жасына дейінгі баласының эмоционалды-коммуникативті әлеуетін дамытуға назар аудару маңызды.

Эмоционалды-коммуникативті саланы қалыптастырудың негізгі бағыттары:

1.Адамның эмоцияларымен танысуға және олардың эмоцияларын білуге бағытталған ойындар мен жаттығулар.

"Эмоцияны тап" ойыны

Балаға әр түрлі мимика бейнеленген карталарды көрсетіп, кейіпкердің көңіл-күйін анықтауды сұраңыз ("қуаныш", "қайғы", "қорқыныш").

"Сиқырлы дорба" ойыны

Бұл ойынға дейін сіз балаңызбен оның көңіл-күйі қандай екенін, оның не сезінетінін талқылайсыз, мүмкін ол біреуге ренжіген, бір нәрсеге ренжіген және т. б. содан кейін балаңызға барлық жағымсыз эмоцияларды, ашуды, ренішті, қайғы-қасіретті сиқырлы дорбаға салуды ұсыныңыз (мүмкін) балаға эмоциялар салуды ұсыныңыз, ол сезінетін сезімдер немесе қазірдің өзінде дайындалған пиктограммаларды ұсыну). Бұл сөмке, ондағы барлық жаман нәрселермен бірге, мықтап байлап, шетке қойыңыз, одан да жақсысы - жасырыңыз. Бала өзі қалаған жағымды эмоцияларды қабылдай алатын тағы бір "сиқырлы сөмкені" қолдануға болады. Ойын сіздің эмоционалды күйіңізді білуге және жағымсыз эмоциялардан арылуға бағытталған.

"Көңіл-күй лотосы" ойыны

Бұл ойынды үйде өткізу үшін сізге әр түрлі мимикасы бар жануарларды бейнелейтін суреттер жиынтығы қажет (мысалы, бір жиынтық: ит көңілді, қайғылы, ашулы және т. б.; келесі жиынтық: мысық көңілді, қайғылы, ашулы және т. б.). Жиындар саны қатысушылар санына сәйкес келеді. Ата-ана балаларға белгілі бір эмоцияның схемалық бейнесін көрсетеді. Балалардың міндеті-өз жиынтығында бірдей эмоциясы бар жануарды табу.

"Айна" жаттығуы

Ата-ана шеңбер бойымен айна беріп, балаға және басқа отбасы мүшелеріне өзіне қарап, күлімсіреп: "Сәлеметсіз бе, бұл менмін!" Жаттығуды орындағаннан кейін, сіз адамның күлімсіреген кезде аузының бұрыштары жоғары қараған кезде, щектер көздерін қатты тірейтініне назар аударуыңыз керек, олар кішкентай сілтілерге айналады. Егер бала бірінші рет өзіне жүгінуге қиналса, оны талап етудің қажеті жоқ. Бұл жағдайда айна дереу келесі қатысушыға беріледі. Бұл жаттығуды барлық қатысушыларға қайғы, таңданыс, қорқыныш және т. б. көрсетуді ұсыну арқылы әртараптандыруға болады. Орындамас бұрын, сіз балаларға қастың, көздің, ауыздың орналасуына назар аудара отырып, берілген эмоцияны бейнелейтін пиктограмманы көрсете аласыз.

2. Балалардың эмоционалды-коммуникативті дағдыларын дамытуға көмектесетін музыкалық-ритақты ойындар.

"Зымыран" ойыны

Мақсаты - балалардың музыкалық аспаптарында (барабандарында) ойнауды таныстыру, ритақты есту қабілетін қалыптастыру, ұсақ моториканы және реакция жылдамдығын дамыту. Жабдық: барабан. Ата-ана балаға тең ритақты суретте саусақтардың барабан бойымен төрттен бір бөлігі қозғалатынын түсіндіреді. Есепте " бес " - барабанды бір уақытта оң және сол қолдың бесінші саусағымен ұру. Әрі қарай, 4 - ші, 3-ші, 2-ші, 1-ші сияқты, ал "бастау" сөзінде бала алдында мақта жасайды. Ата-ана: "зымыран кімде ұшты? Кімнің саусақтары тапсырманы орындады?».

"Локомотив" ойыны

Мақсат - балалардың музыкалық аспаптарында (барабандарында) ойнауға қызығушылықты арттыру, ритақты есту қабілетін қалыптастыру, қиялын дамыту және есте сақтау қабілетін дамыту. Жабдық: барабандар. Ата-ана балаға төрттен бір рет тең ритақты суретте пойыз вагондары " Кеттік!». Баланың қолында барабан бар, соққы кезінде ол "Чух-чух"деген сөздерді айтады. Ойынның негізгі ережесі - барлығы бірмеақта ойнауы керек, соңында бәрі "кел!».

"5 Көңілді барабан"

Мақсаты - музыкалық-ритақты ой-өрісті кеңейту, ритақты есту қабілетін қалыптастыру, қиял мен есте сақтау жаттығуларын, шығармашылық қиялды дамыту. Жабдық: барабандар, ағаш таяқшалар, п.и. Чайковскийдің "ағаш сарбаздардың наурызы"музыкасы. Алдымен ата-ана баланы музыкалық шығармамен таныстырады. Содан кейін онымен бірге ритақты сызбалар ойластырылып, оларды көбейтеді.

"Шыныаяқ"

Мақсат-шыныаяқтарда ойнауға деген қызығушылықты арттыру, ойынның әртүрлі әдістерін қалыптастыру (түрту, айналдыру, көршісіне беру), қарым-қатынас дағдыларын дамыту. Әр өлеңнің алғашқы екі жолында стаканды үстелге соғуишноақты.

"Доп"

Ойыншылар шеңберде тұрады, бір баланың қолында доп бар. Оны белгілі бірмеақпен бір-біріне беру керек. Мысалы: 4/4 музыкалық өлшемде сіз допты "бір, екі", "үш, төрт", оны екі қолмен ұстап алуыңыз керек және т. б.

"Музыка және эмоциялар" жаттығуы

Балаңызбен бірге музыкалық үзінді тыңдағаннан кейін, балаңызға музыканың көңіл-күйін сипаттаңыз: көңілді қайғылы, қанағаттанарлық, ашуланшақ, батыл қорқақ, мерекелік күнделікті, шын жүректен шыққан,

мейірімді шаршаған, жылы суық, ашық, қараңғы. Бұл жаттығу эмоционалды жағдайды жеткізуді түсінуді дамытуға ғана емес, сонымен қатар бейнелі ойлауды дамытуға да ықпал етеді.

- Әңгімелеу: ертегі, кітап немесе мультфильм кейіпкерлерінің сезімдерін талқылау, сұрақтар қою: "неге кейіпкер осылай жасады? немесе "батырдың орнында не сезінер едіңіз?"»
- Сезімнің ауызша көрінісін үйрету: өз тәжірибем туралы сөзбен сөйлесуге үйрету ("мен қуаныштымын/ренжідім/бақыттымын..."), балаға сезім мен мінез-құлық арасындағы байланысты түсінуге көмектесу.

3. Қарым қатынас жасау және өзара әрекеттесу дағдыларын үйрету

Қарым-қатынас қабілеттері балаларға құрдастар ұжымына жақсы еруге және достық қарым-қатынас орнатуға көмектеседі.

Ойындар мен сабақтар:

- **Рөлдік ойындар:** рөлдік ойындарды ұйымдастыру ("дүкен", "аурухана", "балабақша") балаға әртүрлі әлеуметтік рөлдерді игеруге және сындарлы қарым-қатынасты үйренуге мүмкіндік береді.
- **Бірлескен үстел ойындары:** ата-анасымен немесе достарымен бірге ойнау арқылы бала ережелерді сақтауды, келіссөздер жүргізуді, ынтымақтастықты және қақтығыстарды бейбіт жолмен шешуді үйренеді.
- **Арт-терапия:** бірлескен сурет салу, модельдеу, қолдану Шығармашылық көріністі дамытуға және бір-біріне деген сенім деңгейін арттыруға ықпал етеді.

4. Мінез-құлықтың өзін-өзі реттеуін қалыптастыру

Өзін-өзі реттеу олардың әрекеттері мен реакцияларын басқаруға көмектеседі, өзін-өзі бақылау мен жауапкершілікті дамытады.

Ата-аналарға арналған жаттығулар мен кеңестер:

- Тыныс алу әдістері: қарапайым "дем шығару" жаттығуы релаксацияға және мазасыздықты азайтуға көмектеседі.
- "Бағдаршам" ойын жағдайы: балаңыздан қызыл шамға тоқтап, сарыға баяулауын және импульсивтілікті басқаруды үйреніп, жасылға тыныш қозғалуын сұраңыз.
- Ертегі терапиясы: арнайы терапевтік ертегілерді оқу іс-әрекетке ішкі бақылауды дамытуға көмектеседі.

5. Қабылдау және қолдау атмосферасын құру

Ата-аналар эмоционалды тұрақты баланың дамуында маңызды рөл атқарады. Олардың қолдауы, назары мен сүйіспеншілігі табысты әлеуметтену мен жеке өсудің негізін құрайды.

Ата-аналарға арналған ұсыныстар:

- Балаңыздың сезімдері мен қызығушылықтарына шынайы қызығушылық танытыңыз.
- Сәттілік жағдайларын жасаңыз, тіпті кішігірім жетістіктерді мақтаңыз.
- Мейірімді қарым-қатынас пен басқаларға құрметпен қараудың үлгісі болыңыз.

Қорытынды

Баланың эмоционалды-коммуникативті саласын қалыптастыру бойынша жұмыс отбасының күнделікті өмірінің бір бөлігі болуы керек. Бұл баланың үйлесімді дамуын қамтамасыз етеді, әлеуметтік бейімделу деңгейін арттырады және табысты болашақтың негізін қалады.